Ακαδημία Αθηνών / Academy of Athens

ἀνασκαφτὸς ἐπίθ. Πελοπν. (Ἄργ.)

Ἐκ τοῦ ρ. ἀνασκάφτω.

Ὁ ἐσκαμμένος ἔσωθεν, κοῖλος. Ἡ λ. ἐν τῷ καθαρογλωσ.:

Τοῦ βράχου βράχου πήγαινα, | τοῦ Βλάχου τὰ σφαχτά 'τρωγα
μὲ τὴν ἀνασκαφτὴ σκαστὴ χουλμάρα.

ἀνασκάφτω Ἤπ. (Πάργ.) Πόντ. ('Αμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) —ΚΠασαγιάνν. Μοσκ. 30 *ἀνεσκάβγω* Ἴων. (Κάτω Παναγ.) *ἀνισκάφτου* Λῆμν.

Ἐκ τοῦ μεταγν. ἀνασκάπτω.

1) Σκάπτω τὴν γῆν Ἤπ. (Πάργ.) Ἴων. (Κάτω Παναγ.) —ΚΠασαγιάνν. ἔνθ' ἀν.: *Τὰ βόδια... ἀνάσκαφταν τὰ ματωμένα χώματα* ΚΠασαγιάνν. ἔνθ' ἀν. || Ἄσμ.

Σαράντ' ὀργυιὲς ἠνέσκαψα τὴ γῆς μὲ τὴ βελόνα
νὰ βγάλω τὸ κρυὸ νερὸ γιὰ λόγου σου, τρυγόνα

Κάτω Παναγ. **2)** Βλασφημῶ, ὑβρίζω τεθνεῶτα (οἱονεὶ ἀνασκάπτων τὸν τάφον καὶ ἐξορύσσων αὐτὸν) Λῆμν. Πόντ. ('Αμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.): *Ἀτώρα ἀνασκάφτω τὸν κύρι σ'!* Κοτύωρ. *Ἐνέσκαψεν τ' ἀποθαμέντς ἀτ'* (τοὺς πεθαμένους του) Τραπ. Χαλδ. *Μ' εὐτάς με κι ἀνασκάφτω τὸν κύρι σ'!* (μὴ μὲ κάμνῃς νὰ κτλ.) Χαλδ. *Ἂν θέλῃς ν' ἀνασκάφκεται ὁ κύρι σ', ποίσον ἀ* (κάμε το) Κερασ. *Ἐγὼ ν' ἀνασκάφκουμαι καιρὸν 'κ' ἔχω* (δὲν εἶμαι διατεθειμένος νὰ πράξω τι, διὰ τὸ ὁποῖον νὰ ἀναθεματίζωμαι μετὰ θάνατον· πρὸς τὸν προτρέποντά τινα νὰ πράξῃ κακὴν πρᾶξιν) Κοτύωρ. Χαλδ. Μετοχ. *ἀνισκαμμένους* = ὁ βλασφημημένος, ὁ ἄξιος βλασφημίας, ἐπὶ νεκροῦ Λῆμν. Ἡ σημ. καὶ μεσν. πβ. Δαμασκ. (P. G. 94B, 344ᵃ) «μήπως ἐλθοῦσα ἄλλη γενεὰ μέλλῃ ἡμᾶς ἀναθεματίζειν καὶ ἀνασκάπτειν».

ἀνασκάψιμον τό, Πόντ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀνασκάφτω.

Βλασφημία κατὰ τεθνεῶτος: *Ἐέντον τ' ἀνασκαψιματί'* (ἔγινε ἄξιος νὰ ὑβρίζεται ἀποθανών). Συνών. ἀνάσκαμμαν.

ἀνάσκελα ἐπίρρ. κοιν. *ἀνάσκελ-λα* Μεγίστ. *ἀνᾶσκελα* Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Ἴμερ. Κερασ. Κοτύωρ. Οἰν. Σάντ. Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) *ἀνᾶσ-σελα* Κύπρ. *ἀνάσκιλα* βόρ. ἰδιώμ. *ἀνᾶσκιλα* Μακεδ. (Καστορ.) *ἀνάσκ'λα* Θεσσ. *ἀνᾶσκ'λα* Ἤπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Βελβ. κ. ἀ.) *ἀνάστᾶιλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) Λέσβ. *ἀνᾶσελα* Εὔβ. (Αὐλωνάρ. Κύμ. Ὀξύλιθ.) *ἀνᾶσιλα* Καλαβρ. (Μπόβ.) *ἀνάσκελτα* Ρόδ. *'νάστσελ-λα* Κάλυμν. *ἀνάστζεα* Τσακων. *τανάσκελα* Ἤπ. Θεσσ. Θρᾴκ. ('Αλμ. Μάλγαρ.) Κέρκ. Κεφαλλ. Νάξ. ('Απύρανθ.) Παξ. Πελοπν. (Μάν. Σουδεν. Τριφυλ. Φεν. κ. ἀ.) *τανάστᾶελα* Πελοπν. (Τρίκκ.) *τανάσκιλα* Σκόπ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) *τανᾶσκ'λα* Ἤπ. (Ζαγόρ.) Μακεδ. (Βελβ.)

Τὸ μεσν. ἐπίρρ. ἀνάσκελα. Διὰ τὸν τύπ. τανάσκελα ἰδ. ἀνάποδα.

Μὲ τὴν ράχιν πρὸς τὰ κάτω, ὑπτίως ἔνθ' ἀν.: *Κοιμᾶμαι -ξαπλώνομαι - πέφτω ἀνάσκελα. Βάζω - ρίχνω ἀνάσκελα* κοιν. *Ἀνᾶσκελα ἐρροῦξε* (ἔπεσε) Κοτύωρ. Χαλδ. *Ἤδωκά του μιὰ κ' ἐδιάη dανάσκελα* 'Απύρανθ. *Ἐκρεμνίστηκε κ' ἔπεσε τανάσκελα* Κέρκ. *Ἔδωκέν τού την τᾶ' ἐπῆεν ἀνᾶσ-σελα* Κύπρ. || Φρ. *Κακὰ ψυχρὰ κι ἀνάσκιλα* Θρᾴκ. (Μάδυτ.) *Οἱ ὀχτροί μας ἀνάσκελα!* (ἀρὰ) 'Αθῆν. *Οὔλο 'γὼ τανάσκελα;* (διαρκῶς ἐγὼ πρέπει νὰ ὑποχωρῶ) Πελοπν. *Κούπα κι ἀνᾶσκελα δᾶβαίνομες* (κακῶς τὸν βίον διάγομεν) Κοτύωρ. || Αἰνίγμ. *Ἄλλα ταπίκουπα κι ἄλλα τανάσκελα* (τὰ κεραμίδια) Ἤπ. *Κούπα γομοῦται, ἀνᾶσκελα εὐκαιροῦται* (ὁ πῖλος τῆς κεφαλῆς) Πόντ.

Γιὰ τοῦτο 'γὼ σ' ἀγόρασα κ' ἔδωκα τὸ bαρᾶ μου
γιὰ νὰ σὲ βάζ' ἀνάσκελα νὰ κάμω τὴ δουλειά μου

(ἡ σκάφη) Κύθηρ. Συνών. *ἀνάγυρα* **1 β**, *ἀνακέφαλα* **2**, *ἀνάκολα* **3**, *ἀνακούκουλλα* **2**, *ἀνάκουπα*, *ἀνακούρκουδα* **2**, *ἀνασκελᾶτα*, **ἀνασκέλου*, *ἀνάστροφα*.

ἀνασκελαρίζω Κρήτ. *'νεσκελαρίζω* Κῶς

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. **ἀνασκελάρις*.

Ἐξαπλώνομαι ὕπτιος: *Ὅ,τι ὥρα εἶδα τὸν ὀρφὸ κι ἀνασκελάρισενε, ἐκατάλαβα πῶς τὸν ἐσκότωσα* (*ὀρφὸς* = ἰχθύς τις) Κρήτ. || Αἴνιγμ.

Νεσκελαρίζ' ἡ παππαδιά, καθίζει ὁ παππᾶς της
κ' ἡ κόκκινη τὴν θεραπειὰ 'τοιμάζει τῆς κυρᾶς της

(ἡ πυροστιά, ἡ χύτρα, τὸ πῦρ, τὸ φαγητόν) Κῶς. Συνών. ἀνασκελίζω (Ι) **1**, ἀνασκελώνω **1**.

ἀνασκελᾶς ὁ, Κρήτ.

Ἀγνώστου ἐτύμου. Κατὰ ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2,313 ἐκ τοῦ μεσν. *ὀνοσκελὶς* κατὰ παρετυμ. πρὸς τὴν πρόθ. ἀνά.

Δαίμων μεταμορφούμενος τὴν νύκτα εἰς ὄνον αὐξανόμενον καταπληκτικῶς, ὅταν ἐπιβῇ τις αὐτοῦ, ἢ εἰς ὑψηλὸν ἄνθρωπον ἢ ἀσκόν: *Ἐκεῖ ξεκαβαλλίκεψε ὁ παππᾶς καὶ ὁ ἀνασκελᾶς ἐχάθη ἀποbρός του καὶ τὰ πέταλά του ἔbγαναν σπίθες* (ἐκ παραδ.) Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπον τ' *Ἀνασκελᾶ τὸ ρυάκι* τοπων.

ἀνασκελᾶτα ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀνασκελ-λᾶτα* Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀνασκελᾶτος.

Ὑπτίως, ἐπὶ κολυμβήματος: *Κολυμπᾷ ἀνασκελ-λᾶτα.* Συνών. ἰδ. ἐν λ. ἀνάσκελα.

ἀνασκελᾶτος ἐπίθ. Σύμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀνάσκελα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ᾶτος.

Ὁ ὑπτίως κείμενος, ὕπτιος: Φρ. *Ἀνασκελᾶτες ἀναπνοιὲς* (ἐπὶ τῶν ὀκνηρῶν). Συνών. ἀνασκελωτός **1**.

ἀνασκελιὰ ἡ, Μεγίστ.

Ἐκ τῆς προθ. ἀνὰ καὶ τοῦ οὐσ. σκελιά.

Διασκελισμός: *Μ' ἕνα σάρτον ἐκατέβην τοὶς σκάλες, μὲ μιὰν ἀνασκελιὰν εὑρέθη 'ς τὸ σπίτιν τους* (ἐκ παραμυθ.)

ἀνασκελιάζω Θήρ. —*Λεξ.* Δημητρ. *ἀναᾶσκελᾶζω* Πόντ. (Οἰν.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀνάσκελα.

1) Μετβ. ρίπτω τινὰ ὕπτιον Θήρ. —*Λεξ.* Δημητρ.: *Τὸν ἀνασκέλιασα καὶ τοῦ 'δωκα δυὸ bουνιὲς 'ς τὸ στῆθος* Θήρ. Συνών. ἀνασκελίζω (Ι) **1**, ἀνασκελώνω **1**.

2) Ἀμτβ. ταράττομαι, συγχύζομαι, ἐπὶ τῆς καρδίας Πόντ. (Οἰν.): *Ἀναᾶσκελᾶζει ἡ καρδία μου.*

ἀνασκελίζω (Ι) Θήρ. Νάξ. ('Απύρανθ.) —*Λεξ.* Ἠπίτ. Βλαστ. Δημητρ. *ἀναᾶσκελίζω* Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιρρ. ἀνάσκελα.

1) Μετβ. ρίπτω τινὰ ἀνάσκελα, ὕπτιον ἔνθ' ἀν.: *Τὸν εἶχε γονατίσει, μ' ἀνακαρώθηκε αὐτὸς ξάφνου καὶ τὸν ἀνασκέλισε Λεξ.* Δημητρ. (λ. ἀνακαρώνω). *Τὸν ἀνασκέλισε καὶ τοῦ 'δωκε δυὸ bουνιὲς 'ς τὸ στῆθος* Θήρ. *Ἐντῶκεν κ' ἐνεᾶσκέλτοε με* (μὲ ἐκτύπησε καὶ μὲ ἀνασκέλισε) Τραπ. Συνών. ἀνασκελιάζω **1**, ἀνασκελώνω **1**. Καὶ ἀμτβ. πίπτω ὕπτιος Πόντ. (Κοτύωρ.): *Ἐνεᾶσκέλτσεν* (ἐξηπλώθη ἀνάσκελα). Συνών. ἀνασκελαρίζω, ἀνασκελώνω **1**.

2) Ἐξογκώνομαι πρὸς τὰ πρόσω, ἐπὶ ἀνθρώπου βαδίζοντος μὲ προτεταμένον στῆθος ἢ προτεταμένην κοιλίαν ἢ ἐπὶ τοίχου, κτιστοῦ ἀντερείσματος κτλ. ρέποντος πρὸς κατάρρευσιν Νάξ. ('Απύρανθ.): *Ἐνεσκέλισεν ὁ τράφος καὶ θά 'ρθῃ κάτω.* Συνών. ἀνασκελώνω **3**.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ